

Skriftlig ansökan till

- gratial insänds före 1 oktober
- studiestipendium insänds terminsvis via Sjöfartshögskola
- förslag till förbättringar ombord insänds före 1 november
- övriga ansökningar insänds före 1 februari, 1 april, 1 juli eller 1 oktober

Ansökan insänds till Kansliets adress enligt nedan

STIFTELSEN
SVERIGES SJÖMANSHUS

Box 15086, 104 65 Stockholm
tel 08-641 44 37, fax 08-640 64 00
sjomanshus@marifond.se
www.marifond.se

BELÖNING
2005

STIFTELSEN
SVERIGES SJÖMANSHUS

Sjömanshusinstitutionen grundlades år 1748.

Det året utfärdades det s k kofferdi-reglementet av Kungl Maj:t, vilket lade grunden till sjömanshusen. Samma år inrättades det första sjömanshuset i Stockholm med ansvar för hela landet. Så småningom inrättades sjömanshus i de flesta hamnstäderna, som mest i 49 städer.

Sjömanshusets ursprungliga uppgift var att med årliga medel hjälpa sjömän som p g a ålder eller sjukdom inte kunde fortsätta till sjöss. Så småningom utvidgades understödet att gälla också änkor och barn efter sjömän. Uppgifterna växte med åren till att hålla register över sjömän, att utfärda sjöfartsbok och sjömansrulla, förrätta på- och avmönstring, medla i tvister m m.

Sjömanshusen upphörde 1969.

År 1972 bildade Kungl Maj:t nuvarande Stiftelsen Sveriges Sjömanshus.

Stiftelsens uppgifter är följande:

1.

Stiftelsens ändamål är att vid framträdande behov bistå personer och anhöriga till personer som är eller varit verksamma inom sjömansyrket.

2.

Stiftelsen skall i övrigt verka till nytta och gagn för sjöfolket.

Bland de områden som utan prioritering skall beaktas kan nämnas:

att främja utbildning,
att verka för förbättrad säkerhet, arbetsmiljö och trivsel för sjöfolket, vilket kan ske genom stöd till forskning och utveckling på nämnda områden, uppmuntran av förslagsverksamhet m m och
att belöna förtjänstfulla sjöräddningsinsatser.

BELÖNINGAR 2005

Förteckning över personer som tilldelats
belöning år 2005.

Stiftelsens Direktion har vid sammanträde
den 22 mars 2005 beslutat tilldela följande
personer stipendier och belöningar. Dessa delas
ut vid en belöningsdag den 10 maj i år
i Bohusläns museum, Uddevalla.

Belöningarna är antingen för förslag som
genast kan användas i praktiken eller för förslag
som behöver bearbetas eller utvecklas för att
senare kunna användas. De förra benämns
arbetsstipendier och de senare
utvecklingsstipendier.

Belöningar för sjöräddningsbragder
inrapporteras till Stiftelsen främst genom
Kustbevakningen, Sjöfartsverket, Sjärräddnings-
sällskapet, massmedia eller på annat sätt.

Litteraturpriset vill uppmärksamma författare
av särskilt intresse eller betydelse för sjöfolk
och sjöfart.

Idrottspris kan utdelas för att primiera framstående
gärningar för idrott och motion i handelsflottan.

Arbetsstipendier

NR	NAMN	BELOPP	OBJEKT
1.	Sören Wallinder Hinsbo 9 781 93 BORLÄNGE	10.000	Ombyggnad för förbättrad säkerhet i Viking-båtarna
2.	Mårten Düring Landsvägsgatan 7 413 04 GÖTEBORG	10.000	
	Anders Kärnman MS Stena Carisma Stena Line Scandinavia AB 405 19 GÖTEBORG	10.000	"Cal-Kit kalibrering"
	Dan Ek MS Stena Carisma Stena Line Scandinavia AB 405 19 GÖTEBORG	10.000	
4.	Karl Emil Jensen Valstedgårdvej 8 DK-9240 NIBE	25.000	Ejektor för fyllning av kemikalier vid avkalkning av vakuumsystem
6, 15.	Holger Pettersson MF Baltic Bright AB Charterfrakt Box 57 601 02 NORRKÖPING	Vasaglas	Vibrationsdämpade upphäng- ning av 6/ Rökdetektor 15/ Roderindikator
7.	Björn Svensson Storkvägen 7 231 78 SMYGEHAMN	5.000	"Vevhusbrygga" för vevstakslagerbyten
	Mats Holm Kaptensvägen 15 231 32 TRELLEBORG	5.000	
8, 9.	Thomas Eriksson Kanickebolsgatan 16 742 36 ÖSTHAMMAR	40.000	8/ Automatisk sänkning av klaff 9/ Automatisk skiftning av lanternor
10.	Björn Samuelsson Sandgatan 34 601 21 NORRKÖPING	10.000	"Pannband"

Arbetsstipendier

NR	NAMN	BELOPP	OBJEKT
12.	Jan Gjersvold Stormyravägen 17 824 51 HUDIKSVALL	10.000	Ventilsätesmontering
13.	Fredrik Pettersson Klippan 1 H, läg. 1001	100.000	Separering av sludge- olja
14.	Joakim Engström Vadslagsgatan 9 421 66 VÄSTRA FRÖLUNDA	25.000	Återanvändning av avsaltningsvatten
	Mårten Düring Landsvägsgatan 7 413 04 GÖTEBORG	15.000	
	Hans Nyberg Stenkullevägen 1 439 33 ONSALA	10.000	
16.	Glenn O. Ferraren 270 Flora Ville Subdivision- Panapaan Bacoor Cavite 4102 Filippinerna	10.000	Extraction Tool
17.	Kjell-Ebbe Lindbergh Klagstorp 207 231 99 KLAGSTORP	15.000	"Microbrytare"
25.	Jan Hjalmark Torsgatan 2 267 32 BJUV	25.000	Styrdon för hastighetsreglering

Summa 335.000 kronor

Arbetsstipendier

1 Sören Wallinder

Ombyggnad för förbättrad säkerhet i Viking-båtarna

Viking-båtarna, Balder, Tor och Vidar Viking, tar startluft till de fyra huvudmotorerna (HM) från samma startluftkär. Detta är känsligt vid en eventuell stor luftläcka, då samtliga HM nödstoppar.

Wallinders förslag går ut på att omfördela luftförbrukarna och utnyttja de två befintliga luftkärn.

Vidare föreslår Wallinder en modifiering av dräneringen på startluftlinan, då befintlig kulventil byts mot en dräneringsventil monterad på en kort rörbit på startluftlinan.

Wallinder tjänstgör som 1:e maskinist på m.s. Tor Viking.

2 Märten Düring Anders Kärnman Dan Ek

Cal-Kit kalibrering

Vid bunkring är det viktigt att kontrollera bunkrade mängder. Om kalibrering av nivågivare kan ske med hjälp av "Cal Kit" blir bunkringen snabb, säker, mer exakt, repeterbar, oberoende av innehåll och mängd olja i tankarna. En person klarar arbetet. Förslagsställarna tjänstgör på m.s. Stena Carisma.

4 Karl Emil Jensen

Ejektor vid avkalkning av vakuumsystem

För att undvika "tunga lyft" och kemikaliespill vid avkalkning av vakuumtoaletter, utnyttjas en ejektor. Ejektorn, ett kopparrör i kemikaliedunk (25 liter), ansluts till en duschslang varvid önskat tryck för dosering erhålls.

Jensen tjänstgör som reparatör på m.s. Stena Germanica.

6 Holger Pettersson

Rökdetektor

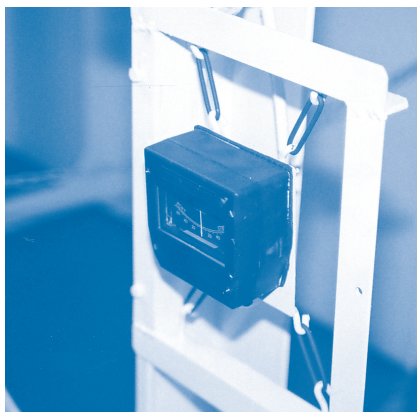
Sönderskakade rökdetektorer orsakar ofta falsklarm. Pettersson har monterat rökdetektorer och även indikeringslampor på ett dämpande sätt. Falsklarm och sönderskakningar har minskat påtagligt.

Pettersson är teknisk chef på m.s. Baltic Bright.

Arbetsstipendier

15 Holger Pettersson Roderindikator

Roderindikatorer i styrmaskinrum är utsatta för så kraftiga vibrationer att tre stycken har behövt bytas under en femårsperiod.

Pettersson har tillverkat en ram i vilken roderindikatorn upphängs i gummiband. Inget byte har behövts på tre år. Pettersson är teknisk chef i m.s. Baltic Bright.

7 Björn Svensson Mats Holm

Vevhusbrygga för vevstakslagerbyten

Färjetrafiken ger litet utrymme för maskinunderhåll som vevstakslagerbyte. Med ett särskilt konstruerat och tillverkat verktyg, vevhusbrygga, hinser besättningen med två lagerbyten på en timme och maskin är klar vid nästa avgång.

Svensson och Holm tjänstgör på m.s. Trelleborg som reparatör resp 1:e fartygsingenjör.

8 Thomas Eriksson Automatisk sänkning av klaff

Manuell sänkning av klaff på vägfärja medför handgrepp och uppmärksamhet som minskar koncentrationen på manövrering mot landklaff.

Med tidreläer kan klaffsänkningen senareläggas och startas med en knapptryckning varefter reläerna styr klaffen. Klaffen förblir då upphöjd, låst och säkrad i krokar längre, vilket höjer säkerheten. Den manuella kopplingen finns kvar och kan användas vid bortfall av automatiken.

Eriksson är befälhavare på vägfärjan Veronica.

Arbetsstipendier

9 Thomas Eriksson

Automatisk skiftning av lanternor

För att ha lanternor tända för "rätt riktning" kan reläer kopplade till de grindar som stängs i samband med vägfärjans avgång, användas för att automatiskt skifta lanternorna för den kommande färdriktningen. Med automatiken undviks att vägfärjan "backar" till nästa färjeläge.

Eriksson är befälhavare på vägfärjan Veronica.

10 Björn Samuelsson

Pannband

Vid sjösättning av frifallslivbåt finns risk för whiplash-skador när båten når vattenytan.

Om huvudet fixeras till stolsryggen med hjälp av pannband med kardborrband, som är höj- och sänkbart +/- 20 cm, hålls huvudet på plats.

Samuelsson är matros på m.s. Baltic Bright.

12 Jan Gjersvold

Ventilsättesmontering

När ventilsätena till avgas- resp insugsventiler blivit frästa och slipade ett antal gånger, skall dessa bytas ut. Vid montering händer det att ventilsäte spricker, varvid vatten läcker in i cylindern.

Gjersvold har utvecklat och provat ett system som innebär att man lyfter topplocken, vänder det upp och ner och ställer det på en monteringsfixtur.

På en särskild balk justeras så att det nya ventilsätet kan pressas in med hjälp av en domkraft. Trycket blir jämnt fördelat och ventilsätet kryper ner i rätt läge utan risk att spricka.

Gjersvold är 1:e fartygsingenjör på m.s. Baltic Bright.

13 Fredrik Pettersson

Sludge buoy system – separering av sludgeolja

Fråga: Varför pumpa iland god sludgeolja som kan användas till nytta ombord samt betala dyrt för mycket vatten som kan renas ombord med befintlig utrustning?

Svar "Sludge Buoy System!" Systemet har vänt på problemet och olja utvinns från sludgetanken i stället för att ta bort vatten från tanken. Bojsystemet tar upp oljan som flyter på vattnet i tanken. Prov visar att utvunnen olja är i det närmaste fri från vatten. Systemet gör arbetet bättre och billigare.

Pettersson är egen företagare med finsk maskinmästareutbildning.

Arbetsstipendier

14 Joakim Engström, Mårten Düring, Hans Nyberg

Återanvändning av avsaltningsvatten

Stena Carisma använder tjockolja i framdrivningsmaskineriets gasturbiner. Det salt som finns i tjockoljan måste separeras bort, vilket görs av besättningen. Vanligt stadsvatten löser salterna som sedan separeras bort från tjockoljan, sludge. Sludgevattnet går sedan vidare för destruktion.

Engström ansåg att det går att använda vattnet fler gånger, eftersom de lösta salterna som ackumulerats, alltid kommer att hålla sig lösta. Det har visat sig att hans idé även håller för kemisk analys. Mårten Düring, har tillsammans med H. Nyberg, tagit fram både en testanläggning och en systemanläggning för processåtervinning. Med anläggningen erhålls både miljö- och ekonomiska vinster. Anläggningen är i drift sedan november 2004. Engström är motorman, Düring är 1:e fartygsingenjör och Nyberg är elingenjör på HSC Stena Carisma.

16 Glenn O. Ferraren

Extraction Tool/Utdragare

För att underlätta byte av de tätande O-ringarna på kylvattenrör i trånga utrymmen, har ett verktyg bestående av tre delar tagits fram. Verktyget har tillverkats ombord och när röret dras ut, undviks dessutom skador på röret.

Glenn O. Ferraren tjänstgör på m.s. Manon.

17 Kjell-Ebbe Lindbergh

Mikrobrytare

Krängningssystemet på tågfärjan Trelleborg fungerar bra utom på en svag punkt. Det är mikrobrytarna som indikerar ventilläget på crossventilerna som förenar krängningstankarna. Då de ofta inte fungerar, störs rangeringen och avgången förseenas. En panel med trevägsvippströmbrytare, simulerar rätt ventilläge varvid rangeringen kan fortsätta. Efter losskastning kan sedan mikrobrytaren repareras under gång.

Lindberg är 1:e elektriker på m.s. Trelleborg.

Arbetsstipendier

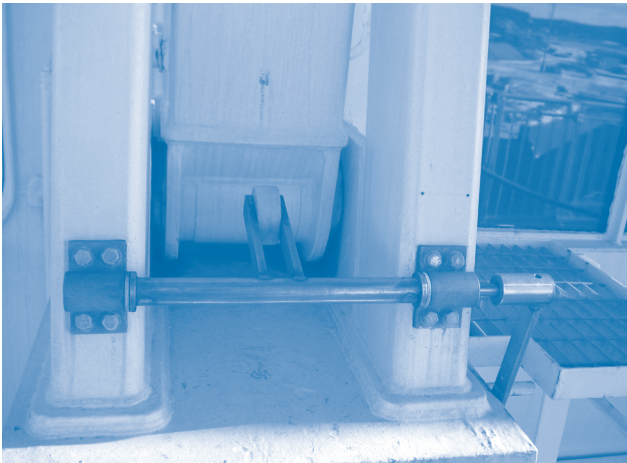
25 Jan Hjalmark

Styrdon för hastighetsreglering

På dävertar av fabrikat HARDING finns små block och klen wire som skall underlätta firningshastigheten vid sjösättning av livbåtar. Funktionen är tveksam och fordrar ständigt underhåll. Ett mekaniskt styrdon i form av en hävarm med en betydligt kortare wire påverkar hastighetsventilen. Konstruktionen är underhållsfri då den är utförd av syrafast stål och nylon. Installationen har inspekterats och godkänts av Sjöfartsinspektionen i Malmö.

Hjalmark är tidigare reparatör på m.s. Finnarrow.

Förslaget är insänt av 1:e fartygsingenjör Mikael Sjögren för besättningens uppskattning av Hjalmark.

Patrik Nilsson vinschas ner från Lifeguard 996. Foto: Stefan Bohlin

Sjöräddningsbelöning

Direktionen har beslutat belöna tre sjöräddningsfall.

1. Bogserbåten Tug Nestor kantrade i hårt väder den 23 november 2004 utanför Gotlands ostkust och undsattes av helikopter Lifeguard 996. En besättningsman saknades och befarades vara instängd i bogserbåten. Ytbärgarens Patrik Nilsson gjorde ett sista försök att finna den saknade genom att stående på bogserbåtens sida söka kontakt. Nilsson valde att koppla loss sig från lyftwiren för att bättre kunna arbeta. Den saknade kunde dessvärre inte återfinnas.

Ytbärgaren **Patrik Nilsson** belönas för sin insats med **15 tkr och plakett**.

2. m.s Stena Nautica kolliderade den 16 februari med överhängande risk för kantring.

Den assisterande bogserbåten (b.b.) Freja (med Uddevalla som hemmahamn), Röda Bolaget, utförde en berömvärd insats när hon tog ombord passagerare och besättning från m.s. Stena Nautica och överförde dem till m.s. Stena Germanica.

Freja fortsatte sin assistans med att bispringa Stena Nautica genom att motverka kantring.

Befälhavaren, sjökapten Jan Karlsson, och hans besättning, på m.s. Stena Germanica, ledde och genomförde en betydelsefull insats för att bistå passagerare från m.s. Stena Nautica efter kollisionen den 16 februari 2004 i nära samarbete med bogserbåten Freja.

m.s. **Stena Germanica** samt b.b. **Freja** belönas med **10 tkr per fartyg** till respektive besättningsars sammanhållning samt var sin **plakett till fartygen**.

3. Stiftelsen belönade i november 2004 taxibåten Södersund och Rescue Handelsbanken Liv för deras insats i augusti. KBV 415 deltog också på ett avgörande sätt, för att undsätta de fyra, mamman och tre barn, som blivit instängda i en fritidsbåt som hamnat upp och ned. Med hjälp från KBV 415 kunde de instängda tas ut genom båtbottnen.

KBV 415, som med beklagande inte tidigare uppmärksammats, belönas med **5 tkr och plakett**.

Hedersbelöning

Hedersbelöning för kulturell gärning, förelås av Stiftelsens hedersordförande Folke Havik, att tilldelas Sture Jönsson, Uddevalla, för hans insatser för att förverkliga ett Sjömanshusmuseum. Efter många års arbete kunde museet öppnas för 10 år sedan.

Sture Jönsson har därefter sammanställt arbetet som ledde fram till förverkligandet av museet i en minnesskrift.

Direktionen har beslutat tilldela **Sture Jönsson** Stiftelsens hedersbelöning 2005.

Idrottspris 2005

Stiftelsen instiftade 2004 sitt Idrottspris med syftet att uppmärksamma och premiera framstående gärningar, utförda inom verksamhetsområdet idrott och motion i handelsflottan för främjande av sjöfolkets hälsa samt att öka sammanhållningen mellan sjöfolket.

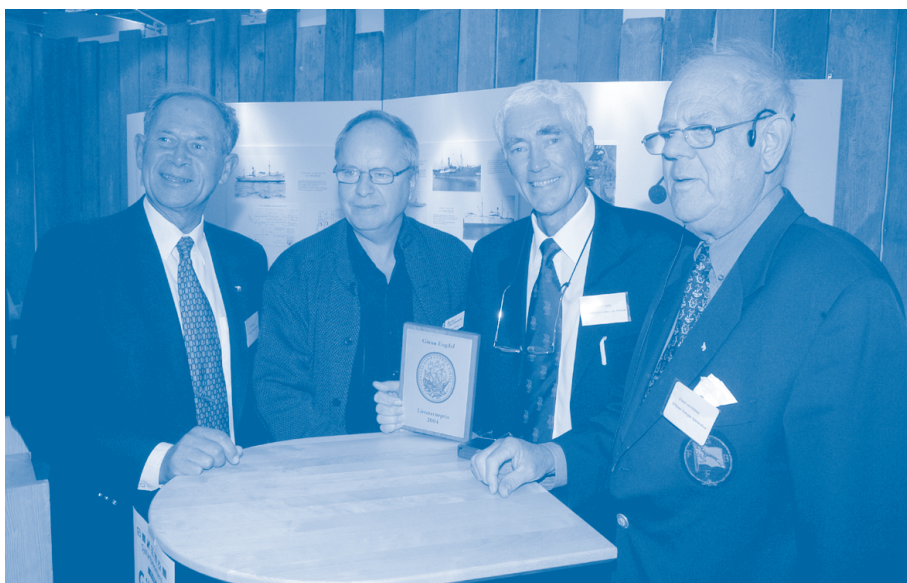
Sjökapten Måns Larsson, m.s. Anna Oden, har visat prov på gott ledarskap och har skapat god anda mellan befäl och manskap. Det har gynnat goda fritidsaktiviteter ombord och framstående resultat i "The Seven Seas Basketball Series".

Direktionen har beslutat att tilldela **Måns Larsson** Stiftelsens idrottspris 2005 för att med gott ledarskap ha skapat fritidsaktiviteter som gynnat sammanhållning och framgångar för besättningen på m.s. Anna Oden. Priset har bestämts till **25 tkr samt plakett.**

Litteraturpris 2004

Litteraturpriset, som delades ut för första gången 2000, skall uppmärksamma och premiera personer som varit av särskilt intresse eller betydelse för sjöfolk och sjöfart.

Sjömansbibliotekarie **Göran Engdal** har tilldelats **25 tkr och plakett** för att kunnigt och engagerat med utpräglad känsla för sjöfolkets efterfrågan varit till nytta och gagn för sjöfolket. Priset utdelades av Helge Skoog vid Bok & Biblioteksmässan den 24 september 2004.

Sten Gattberg, Helge Skoog, Göran Engdal samt Erland von Hofsten.
Foto: Leif Hansson